

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЗАПОРІЗЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

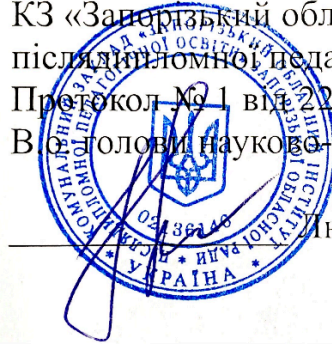
Науково-методичною радою

КЗ «Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти» ЗОР

Протокол № 1 від 22.01.2026 року

В очолі ради науково-методичної ради

Людмила ЧЕРНІКОВА

**ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації вчителів фізики
«МОНІТОРИНГ ТА ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ У БАЗОВОМУ
НАВЧАННІ З ФІЗИКИ: ВІД ВИЯВЛЕННЯ ДО РЕАЛЬНИХ
РЕЗУЛЬТАТІВ»**

Запоріжжя, 2026 рік

Розробник: комунальний заклад «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради

ВАСИЛЬЧЕНКО Лілія Володимирівна, доцент кафедри STEM-освіти та цифрових технологій ЗОІППО, кандидат педагогічних наук, доцент.

БАРЛІТ Оксана Олександрівна, завідувач кафедри суспільно-гуманітарної освіти та педагогіки виховання КЗ «ЗОІППО» ЗОР, кандидат пед. наук, доцент.

Напрямок підвищення кваліфікації:

- подолання освітніх втрат здобувачів освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання);
- психосоціальна підтримка і травма-інформоване навчання здобувачів освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання).

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) за темою «Навчання в умовах викликів: інструменти подолання освітніх втрат і підтримки учасників освітнього процесу», затвердженої наказом МОН України від 28.10.2025 № 1415

Термін дії програми: з 22.01.2026 до 31.12.2028 року.

Рецензенти:

АНДРЕЄВ Андрій Миколайович, завідувач кафедри загальної та прикладної фізики, Запорізький національний університет, доктор педагогічних наук, професор.

ФІЛІПЕНКО Ірина Іванівна, вчитель фізики, Запорізький ліцей ОРТ "Алеф", кандидат педагогічних наук, доцент.

ОПАНАСЕНКО Юлія Валеріївна, методист обласного науково-методичного центру КЗ «ЗОІППО» ЗОР.

СІБІЛЬ Олена Іванівна, доцент кафедри суспільно-гуманітарної освіти та педагогіки виховання КЗ «ЗОІППО» ЗОР, кандидат педагогічних наук, доцент

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми полягає в тому, що трансформаційні процеси, пов'язані з реформою «Нова українська школа», імплементацією Державного стандарту базової середньої освіти, впровадженням інклюзивних практик і посиленням цифрового складника освітнього процесу потребують від учителя нової якості професійної діяльності, готовності до гнучкої адаптації та оновлення підходів до навчання в умовах викликів. Нині набуває ключового значення проблема подолання освітніх втрат у здобувачів освіти.

Актуальність модуля 2 зумовлена зростанням психологічних труднощів у дітей в умовах тривалого стресу та війни, що проявляється порушенням суб'єктивного відчуття безпеки й зниженням емоційної стабільності. Програма спрямована на формування в педагогів травма-інформованої професійної позиції та розвиток навичок підтримувальної взаємодії зі здобувачами освіти.

Програму укладено відповідно до Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) за темою «Навчання в умовах викликів: інструменти подолання освітніх втрат і підтримки учасників освітнього процесу»; положень законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанов Кабінету Міністрів України, зокрема постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 (зі змінами) «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р, професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225), інших нормативно-правових актів у сфері освіти та з урахуванням стратегії європейської інтеграції, кращих міжнародних і вітчизняних практик професійного розвитку педагогів.

Цільова група: вчителі фізики закладів загальної середньої освіти (7-9 клас).

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації освітньої програми

Зміст Програми розроблено з урахуванням аксіологічного, особистісно орієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів, а також положень Державного стандарту базової середньої освіти, концепції Нової української школи.

Освітній процес реалізується за дистанційною формою та передбачає проведення занять у синхронному й асинхронному режимах.

Синхронні заняття проводяться у форматі інтерактивних лекцій з використанням спеціалізованого програмного забезпечення для

вебконференцій. Обов'язковою умовою є активна участь слухачів в обговореннях, практичних вправах і моделюванні навчальних ситуацій.

Під час синхронних занять учасники аналізують типові освітні втрати учнів з фізики, моделюють фрагменти уроків фізики з урахуванням подолання прогалин у знаннях; відпрацьовують прийоми формувального оцінювання.

Асинхронні заняття передбачають виконання практичних завдань, зокрема: розроблення діагностичних завдань з фізики для виявлення освітніх втрат; адаптацію навчального матеріалу з урахуванням різних рівнів навчальних досягнень учнів; переформулювання «проблемних» педагогічних ситуацій у ресурсно-орієнтовані рішення.

Самостійна робота включає опрацювання методичних матеріалів щодо подолання освітніх втрат з фізики; аналіз навчальних кейсів; підбір цифрових інструментів та онлайн-ресурсів для підтримки навчання з фізики.

Навчання супроводжується системою професійної підтримки, що передбачає: ведення портфоліо вчителя фізики; використання щоденника педагогічної рефлексії.

Забезпечується багаторівневий зворотний зв'язок: від тренера (бальне оцінювання); від колег під час взаємооцінювання практичних робіт і обговорення результатів.

Спілкування між учасниками освітнього процесу здійснюється виключно засобами електронної пошти.

До реалізації Програми залучаються педагогічні працівники, які мають досвід викладання фізики та проведення тренінгів або курсів підвищення кваліфікації для вчителів; володіють сучасними методиками предметного навчання.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу: комп'ютерна техніка (комп'ютер, веб-камера, мікрофон або ноутбук), доступ до швидкісного Інтернету, дистанційна платформа КЗ «ЗОІППО» ЗОР <https://ele.zp.ua/training>, програма відеоконференцій.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: вдосконалення професійних компетентностей педагогічних працівників задля ефективного виконання трудових функцій і завдань щодо організації освітнього процесу в другому циклі базової середньої освіти з урахуванням сучасних освітніх викликів, зокрема подолання освітніх втрат.

Основні завдання підвищення кваліфікації:

- забезпечити усвідомлення та розвинути здатність педагогів ідентифікувати зміст і відмінності між освітніми втратами й освітніми розривами;
- удосконалити вміння використовувати діагностичні інструменти (зокрема цифрові) для виявлення освітніх втрат у здобувачів освіти;
- удосконалити навички надання психосоціальної підтримки учасникам освітнього процесу в умовах сучасних викликів.

Перелік професійних компетентностей, що вдосконалюватимуться:

А 2. Предметно-методична компетентність:

А 2.1. Здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених державними стандартами освіти

А 3. Інформаційно-цифрова:

А 3.3. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі

Б1. Психологічна компетентність

Б1.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан

Б2. Емоційно-етична компетентність

Б2.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами

Б2.2. Здатність конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу

В2. Здоров'язбережувальна компетентність

В2.1. Здатність організувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.

В2.3. Здатність формувати в здобувачів освіти культуру здорового й безпечного способу життя.

В2.4. Здатність підтримувати особисте фізичне та психоемоційне здоров'я під час професійної діяльності.

Г 1. Прогностична:

Г 1.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу

Г 3. Оцінювально-аналітична компетентність:

Г 3.1. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

Г 3.2. Здатність аналізувати результати навчання здобувачів освіти.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- формування навичок ідентифікації та аргументації відмінностей між освітніми втратами й освітніми розривами;
- застосування інструментів (у т. ч. цифрових) для діагностування освітніх втрат і оцінювання рівня сформованості компетентностей у здобувачів освіти.
- вміння здійснювати аналіз отриманих результатів діагностування щодо наявних освітніх втрат задля побудови індивідуальної освітньої траєкторії учнів, створення програм та/або окремих елементів занять, спрямованих на надолуження знань і подолання освітніх втрат у здобувачів освіти;
- планування освітньої діяльності з урахуванням виявлених освітніх втрат учнів та обрання ефективних стратегій їх подолання;
- знання етіології стресу та його впливу на освітній процес, проявів стресу у здобувачів освіти різних вікових категорій, шляхів зменшення негативного впливу кризових ситуацій на психічне здоров'я здобувачів освіти,

особливостей комунікації зі здобувачами освіти, які знаходяться у кризовому стані.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.

Оцінювання результатів навчання слухачів здійснюється на засадах компетентнісного підходу, передбачає поєднання формульовального, яке має рекомендаційний характер, і підсумкового у форматі комплексної залікової роботи з максимальним балом 100. Прохідний бал – 60.

Для отримання сертифіката учаснику/учасниці тренінгу необхідно відвідати вебінари (або переглянути їх у записі) та виконати комплексну залікову роботу й набрати за її виконання понад 60% від максимально можливої кількості балів (100 балів).

Критерії оцінювання комплексної роботи:

Критерій	Максимум	Показники
1. Якість аналізу кейсу та визначення освітніх втрат	20 балів	Чітко описано ситуацію, правильно виокремлено предметні та загальні освітні втрати; логічні пояснення причин.
2. Діагностика	20 балів	Обрані інструменти адекватні фізичному змісту; запропоновано структуроване представлення результатів діагностики (таблиці, діаграми, матриці, аналітичні карти)
3. Індивідуальна освітня траєкторія	25 балів	Цілі SMART; реалістичні стратегії; враховано рівень учня; є адаптації; застосовано предметні методики.
4. Мініпрограма подолання освітніх втрат	20 балів	Чіткий календарний план; відповідність діагностиці; предметна логіка; інструменти підібрані правильно.
5. Якість висновків, структура, грамотність	15 балів	Логічні висновки; структурована робота; відсутність мовних і термінологічних помилок.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат на 30 годин встановленого зразка.

Вартість: 950 грн. за умови наповненості групи від 15 осіб.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття у форматі вебінарів (синхронні заняття) та практичні заняття (асинхронні заняття).

Особливістю практичних занять є виконання вправ, що передбачають аналіз реальних педагогічних ситуацій, пов'язаних з освітніми втратами здобувачів освіти з фізики; моделювання фрагментів уроків і навчальних модулів, спрямованих на надолуження знань, а також добір і застосування інструментів діагностування освітніх втрат. Учасники відпрацьовують навички формульовального оцінювання, проектування індивідуальних освітніх траєкторій та адаптації навчального контенту відповідно до виявлених потреб учнів.

Самостійна робота передбачає індивідуальну роботу над методичними матеріалами з питань подолання освітніх втрат у базовому предметному навчанні з фізики, зокрема опрацювання нормативно-правової бази, методичних рекомендацій, аналітичних матеріалів і практичних кейсів. Учасники тренінгу поглиблюють розуміння сутності освітніх втрат та освітніх розривів, ознайомлюються з сучасними підходами до діагностики навчальних прогалин, персоналізації освітнього процесу й використання цифрових інструментів для підтримки навчання з фізики. Опрацювання матеріалів сприяє розвитку професійної рефлексії, здатності до критичного аналізу власної педагогічної практики та усвідомленого вибору ефективних стратегій подолання освітніх втрат.

Зміст програми складається з двох модулів та чотирьох взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 8 год – лекційні заняття, 14 год – практичні заняття, 4 год – самостійна робота, 4 год – контрольний захід.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
Організаційно-настановне заняття		1			1
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ Й МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИЯВЛЕННЯ ТА ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ					
Тема 1.1. Освітні втрати: сутність, причини, наслідки.	2	1			3
Тема 1.2. Проектування програм із подолання освітніх здобувачів освіти в базовому предметному навчанні з фізики.		2	1		3
Разом за модулем	2	3	1		6
МОДУЛЬ 2 «ШКОЛА ДОВІРИ ТА ПІДТРИМКИ: ЯК СТАТИ БЕЗПЕЧНИМ ДОРОСЛИМ ДЛЯ СВОЇХ УЧНІВ»					
Тема 2.1. Психологічна безпека та емоційні стани здобувачів освіти в умовах стресу й війни	2	4	1	1	8
Тема 2.2. Педагог як «безпечний дорослий»: психосоціальні практики підтримки та професійна стійкість	2	3	1	1	7
Разом за модулем	4	7	2	2	15

МОДУЛЬ 3. ОСВІТНЯ ДІАГНОСТИКА, МОТИВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ТА ПРОФЕСІЙНІ РЕСУРСИ ПЕДАГОГА					
Тема 3.1. Інструменти діагностування та подолання освітніх втрат.	2	1	1		4
Тема 3.2. Трансформація освітніх втрат у можливості зростання. Професійна підтримка вчителів з питань подолання освітніх втрат у здобувачів освіти.		2			2
Разом за модулем	2	3	1		6
Підсумкові заходи				2	2
Усього	8	13	4	4	30

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Настановне заняття (1 година, синхронно)

Ознайомлення слухачів з розкладом, організацією, змістом та умовами проведення тренінгу, надання рекомендацій щодо виконання залікових робіт, представлення рекомендованої літератури, вивчення якої допоможе розширити та поглибити їх знання.

Вимоги до оформлення залікових робіт, правила їх надання, правила он-лайн спілкування в групі, умови отримання сертифікатів.

Інструктаж з техніки безпеки. Вимоги до слухачів щодо виконання «Закону про корупцію», «Положення про академічну доброчесність».

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ Й МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИЯВЛЕННЯ ТА ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ

Тема 1.1. Освітні втрати: сутність, причини, наслідки (3 годин: синхронні заняття – 2 години, асинхронні заняття – 1 година)

Поняття «освітні втрати» та «освітні розриви»: спільне та відмінне. Причини освітніх втрат. Освітні втрати в контексті збройної агресії рф, пандемії, вимушеного переміщення. Фактори появи освітніх втрат, які не пов'язані з воєнним станом. Наслідки освітніх втрат (економічні, психологічні, соціальні, академічні). Шляхи подолання освітніх втрат як передумови рівного доступу до освіти.

Тема 1.2. Проєктування програм із подолання освітніх здобувачів освіти в базовому предметному навчанні з фізики (3 години: асинхронні заняття – 2 години, самостійна робота – 1 година)

Діагностичний складник: інструменти для виявлення освітніх втрат (тести, опитування, спостереження та інше); аналіз прогалин у знаннях, уміннях та навичках. Побудова індивідуальних освітніх траєкторій на основі результатів діагностики. Форми організації навчання, адаптовані під потреби здобувачів освіти та умови навчання (інтенсивні курси, модулі, літні школи; змішане навчання; тьюторингові сесії, групова та індивідуальна підтримка, використання резервного часу в розкладі тощо). Адаптація та модифікація навчального контенту: концентрація на ключових темах і базових знаннях; скорочення та/або інтеграція навчального матеріалу; використання міжпредметних зв'язків; варіативність у формах подачі матеріалу тощо.

МОДУЛЬ 2 «ШКОЛА ДОВІРИ ТА ПІДТРИМКИ: ЯК СТАТИ БЕЗПЕЧНИМ ДОРΟΣЛИМ ДЛЯ СВОЇХ УЧНІВ».

Тема 2.1. Психологічна безпека та емоційні стани здобувачів освіти в умовах стресу й війни

Поняття психологічної безпеки здобувачів освіти та її основні складові. Вплив тривалого стресу й травматичного досвіду на когнітивні процеси, емоційні стани, поведінку та навчальну мотивацію дітей і підлітків з урахуванням вікових особливостей. Поведінкові прояви як індикатори емоційного неблагополуччя; розмежування порушень правил поведінки та стрес-зумовлених поведінкових реакцій. Фактори ризику та захисні фактори освітнього середовища, школа як простір стабільності, передбачуваності й підтримки. Межі професійної відповідальності педагога та критерії залучення фахівців психологічної служби.

Практичний компонент: відпрацювання навичок аналізу поведінки учнів, визначення чинників психологічної безпеки, застосування стратегій і практик підтримки.

Тема 2.2. Педагог як «безпечний дорослий»: психосоціальні практики підтримки та професійна стійкість.

Поняття педагога як «безпечного дорослого», його професійно-особистісні характеристики, ціннісні орієнтації та стиль комунікації як чинники формування довіри й відчуття безпеки. Принципи травма-інформованого підходу в діяльності педагога та можливості їх реалізації в освітньому процесі. Психосоціальні практики підтримки та стабілізації учнів (емоційні «чек-іни», ритуали, спільні правила, стабілізаційні техніки «тут і зараз»), у тому числі в дистанційному форматі. Поняття психологічного ресурсу й професійної стійкості педагога, взаємозв'язок між емоційним станом учителя та його здатністю виконувати роль «безпечного дорослого». Базові стратегії саморегуляції, самопомоги та профілактики емоційного вигорання, формування особистого «ресурсного меню» педагога та залучення ресурсів педагогічного колективу й професійної спільноти (супервізія, інтервізія) для підтримання професійної стійкості.

Практичний компонент: моделювання педагогічної взаємодії в складних ситуаціях, відпрацювання психосоціальних практик підтримки та стабілізації, самодіагностика рівня стресу, розроблення індивідуального «ресурсного плану» педагога.

МОДУЛЬ 3. ОСВІТНЯ ДІАГНОСТИКА, МОТИВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ТА ПРОФЕСІЙНІ РЕСУРСИ

Тема 3.1. Інструменти діагностування та подолання освітніх втрат

(4 години: синхронні заняття – 2 години, асинхронні заняття – 2 години)

Вимоги державного стандарту та освітніх програм з фізики. Які критерії виявлення освітніх втрат здобувачів освіти. Інструменти для вимірювання та подолання освітніх втрат з фізики. Вимірювання освітніх втрат учнів у програмах з надолуження. Цифрові інструменти для діагностування освітніх втрат та відстеження прогресу кожного учня з фізики.

Тема 3.2. Трансформація освітніх втрат у можливості зростання.

Професійна підтримка вчителів з питань подолання освітніх втрат у здобувачів освіти *(2 години: асинхронні заняття – 2 години)*

Способи, механізми імплементації програм із подолання освітніх втрат Моніторинг та оцінювання ефективності програм (відстеження динаміки прогресу учнів; збір зворотного зв'язку від учнів, батьків, педагогів; коригування програм залежно від отриманих результатів тощо).

Педагогічні стратегії трансформації освітніх втрат на можливості особистісного зростання. Інструменти персоналізації навчання: карта предмета, індивідуальна карта розвитку тощо. Зміст, форми та методи мотивації учнів після тривалих перерв у навчанні фізики.

Контрольний захід. Виконання комплексної залікової роботи.

Підсумкове заняття *(2 години, асинхронно)*

Підбиття підсумків роботи на тренінгу. Рефлексія діяльності слухачів, обговорення зауважень та пропозицій щодо підвищення якості надання освітніх послуг, висловлення побажань подальшого розвитку чи розгалуження тематики тренінгу та рекомендацій щодо подальшого професійного розвитку з означеної теми.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Аналіз педагогічного кейсу щодо освітніх втрат з фізики
Проаналізувати запропоновану або власну педагогічну ситуацію, визначити види освітніх втрат (понятійні, процесуальні, практичні), обґрунтувати можливі причини їх виникнення та наслідки для навчальних досягнень учнів.
2. Розмежування понять «освітні втрати» та «освітні розриви»
Скласти порівняльну таблицю або інфографіку, що відображає спільні та відмінні ознаки понять, із прикладами з фізики в базовій школі.

3. Розроблення діагностичних завдань з фізики.
Створити набір діагностичних інструментів (тести, відкриті запитання, практичні завдання, інтерактивні вправи) для виявлення освітніх втрат з окремої теми курсу фізики, з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти.
4. Аналіз результатів діагностики освітніх втрат.
На основі змодельованих або реальних результатів діагностування проаналізувати навчальні прогалини учнів, представити результати у вигляді таблиць, діаграм або аналітичних карт.
5. Проектування індивідуальної освітньої траєкторії учня/учениці.
Розробити індивідуальну освітню траєкторію з фізики з урахуванням результатів діагностики, навчальних потреб, інтересів та рівня підготовки здобувача освіти.
6. Адаптація навчального контенту з фізики.
Модифікувати фрагмент навчального матеріалу (тема, підрозділ, урок) з метою подолання освітніх втрат, передбачивши варіативні форми подачі матеріалу, міжпредметні зв'язки та диференційовані завдання.
7. Добір цифрових інструментів для подолання освітніх втрат.
Проаналізувати та обґрунтувати вибір цифрових платформ, онлайн-ресурсів або симуляцій (тести, віртуальні лабораторії, тренажери) для діагностування й надолуження освітніх втрат з фізики.
8. Розроблення мініпрограми подолання освітніх втрат.
Створити мініпрограму надолуження навчальних результатів з фізики (мета, завдання, зміст, форми роботи, інструменти підтримки, очікувані результати, критерії ефективності).
9. Аналіз мотиваційних стратегій у роботі з учнями.
Запропонувати педагогічні прийоми підвищення навчальної мотивації учнів після тривалих перерв у навчанні з фізики з урахуванням вікових та психологічних особливостей.
10. Аналіз кейсів із педагогічної практики (стрес, конфлікти, складна поведінка): визначення причин, ризиків і безпечних дій педагога.
11. Тренінгові вправи: рольові ігри, робота в парах/групах, відпрацювання комунікації підтримки та простих стабілізаційних технік.
12. Розробка методичних матеріалів: «карта безпечного уроку», правила/ритуали класу, добір психосоціальних вправ для уроку/онлайн-уроку.
13. Рефлексія та самооцінювання: короткі анкети/чек-листи (стрес, ресурси, профілактика вигорання), індивідуальний план підтримки ресурсності.
14. Практико-орієнтовані контрольні завдання: заповнення таблиць/шаблонів за ситуаціями та опис алгоритму дій «безпечного дорослого».

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. У чому сутність поняття «освітні втрати» у контексті базової середньої освіти та як вони проявляються у навчанні з фізики?
2. У чому полягає відмінність між освітніми втратами, освітніми розривами та навчальними прогалинами?

3. Які чинники зумовлюють виникнення освітніх втрат у здобувачів освіти під час вивчення фізики (організаційні, психологічні, методичні, соціальні)?
4. Які вимоги Державного стандарту базової середньої освіти та концепції НУШ необхідно враховувати під час подолання освітніх втрат з фізики?
5. Які методи діагностування освітніх втрат є найбільш ефективними у навчанні з фізики?
6. Як використовувати формувальне оцінювання для виявлення та подолання освітніх втрат?
7. Які типи діагностичних завдань доцільно застосовувати для визначення рівня засвоєння фізичних понять, процесів і закономірностей?
8. Як інтерпретувати результати діагностики освітніх втрат та використовувати їх для планування подальшого навчання?
9. У чому полягає сутність індивідуальної освітньої траєкторії та як її проєктувати для учнів з різним рівнем навчальних досягнень?
10. Які цифрові інструменти та онлайн-ресурси доцільно використовувати для діагностування й надолуження освітніх втрат?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт базової середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898: станом на 02.09.2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/898-2020-п> (дата звернення: 01.12.2025).
2. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 01.12.2025).
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 01.12.2025).
4. Про систему охорони психічного здоров'я в Україні. Закон України від 15.01.2025 № 4223-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4223-20#Text> (дата звернення: 06.12.2025).
5. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі. Указ Президента України; Стратегія від 25.05.2020 № 195/2020 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text> (дата звернення: 06.12.2025).
6. Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Форма типового документа, Журнал від 01.06.2020 № 585 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.12.2025).

Основна література

1. Бичко Г., Терещенко В. Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання. УЦОЯО, 2023. URL: https://testportal.gov.ua/wpcontent/uploads/2023/04/Learning-losses_Ukraine.pdf (дата звернення: 13.08.2025).
2. Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України : методичні рекомендації / кол. автор.; за загальною редакцією О. М. Топузова; укл. М. В. Головка. Київ: Педагогічна думка, 2023. 187 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/10/Osvitni_vtraty.pdf (дата звернення: 01.12.2025).
3. Жук Ю. О., Науменко С. О. Засоби та інструменти діагностики освітніх втрат // Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України : методичні рекомендації / кол. автор.; за загальною редакцією О. М. Топузова; укл. М. В. Головка. [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2023. С. 26-46. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-736-7-2023-190>. URL: <https://undip.org.ua/library/diagnostyka-ta-kompensatsiia-osvitnikh-vtrat-u-zahalni-y-seredniy-osviti-ukrainy-metodychni-rekomendatsii/> (дата звернення: 01.12.2025).
4. Посібники для вчителів: нові можливості подолання освітніх втрат у школах. URL: <https://teachforukraine.org/catch-up/> (дата звернення: 01.12.2025).
5. Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат. UNICEF. 2023. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2023/07/31/Unicef.Immmediate.actions.frame.proofreading.ua.1-31.07.2023.pdf> (дата звернення: 01.12.2025).
6. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу. Навчально-методичний посібник / Андреевкова В. Л., Войцях Т. В., Гриців І. П., Мельничук В. О., Сабліна Н. О., Флярковська О. В., Харківська Т. А. К., 2023. 126 с. URL: <http://surl.li/juzzul> (дата звернення: 03.12.2025). (дата звернення: 06.12.2025).

Додаткова література

1. Дослідження ролі неурядових організацій у вивченні та освітніх втрат в Україні. URL: <https://osvitoria.media/news/podolannya-osvitnih-vtrat-vzhe-ohopleni-100-tysyach-uchniv-doslidzhennya-navchaj-dlya-ukrayiny/> (дата звернення: 01.12.2025).
2. Навчальний контент для програм українознавчого компонента. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/shkola-oflain/navchalnyi-kontent-dlia-ukrainoznavchoho-komponentu> (дата звернення: 01.12.2025).
3. Тьюторські інструменти для вчителя в школі. Досвід реалізації проекту з надолуження освітніх втрат «Освітній Суп» від ГО «Навчай для України». 2024. URL: <https://mon.gov.ua/news/osvitnii-sup-bezkoshtovni-dodatkovyi-zaniattia-za-shkilnoi-u-prohramoiu> (дата звернення: 01.12.2025).

4. Як стати ментором для школярів. URL: <https://nus.org.ua/2024/04/05/yak-staty-mentorom-dlya-shkolyariv-dlya-osvityan-stvoryly-osvitnij-serial-pro-pidtrymku-uchniv/> (дата звернення 01.12.2025)
5. Minimum Standards for Education: Preparedness, Response, Recovery. URL: <https://spherestandards.org/wp-content/uploads/INEE-EN.pdf> (дата звернення: 01.12.2025).
6. Академія Хана. URL: <https://uk.khanacademy.org/>.
7. Всеукраїнська школа онлайн (ВШО). URL: <https://lms.e-school.net.ua/>.
8. Освітній суп. URL: <https://teachforukraine.org/projects/osvitnij-sup/>.
9. Освітня платформа «ПОВІР». URL: <https://povir.in.ua/>.
10. Панок, В. Г., Рибалка, В. В., & Шандрук, С. К. (2023). Методики психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах війни. Київ: УНМЦ, <https://drive.google.com/file/d/1JY6K0ZhOEakqbamTz3fQXTHngTzp7WEp/view> (дата звернення: 03.12.2025)